

DIRECTOR

Dr. AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicării repetate după
invoială

Unitatea

REDACTOR

Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei**Foale bisericească — Apare în fiecare Sâmbătă**

Pentru urgisiții păcii

(+) Cotidianul bucureștean *Timpu* (4. X. 38) lansează o idee dintre cele mai actuale și mai creștinești totodată: gândul la năpăstuiții sorții. Nu însă un gând teoretic, ce se pierde în săgi și transcendente visări, ci unul practic de tot felul cari se sbat în mizerie neagră sub ochii noștri luminați de bucuria păcii care a fost, (pe cât a fost) salvată. Scrie întregul, cinea în numita gazetă și cele ce urmează:

„Acum, când primejdia a trecut, nu s'ar putea ca toți cei mântuiți de grozăvia care ar fi putut azi, când merindele pregătite pentru luni de zile ar fi fost nimicite într-o clipă, sau — menite să hrănească o familie, — ar fi rămas pentru unul sau doi, scăpați cu viață, — să plătească foarte modestul preț al păcii? Orfelinatele, azilurile de bătrâni, cantinele de săraci sunt cu cârmurile goale. Gândiți-vă, acum când ați scăpat de urgia războiului, la urgisiții soartei. — Va fi partea voastră la bucuria păcii!”

Sugestia e dintre cele mai binevenite cu puțință și e în spiritul celui mai genuin creștinism. Ucenicul pe care îl iubim în chip deosebit Domnul, sf. Ioan evanghelistul, e atât de limpede și și de categoric: „Cel ce are bogăția lumii acesteia, și vede pe frațele său având trebuință și își închide inima sa despre dânsul, cum rămâne dragostea lui Dumnezeu întru dânsul? Fiii mei, să nu iubim (numai) cu cuvântul, nici cu limba, ci cu fapta și cu adevărul (I. Io. 3, 17—18).

Cum au înțeles creștinii, chiar dela început, cuvântul iubirii jertfelnice, se știe bine din *Faptele Apostolilor*. Și legea vremurilor apostolice a trecut și la veacurile ce au urmat, primatul iubirii revenindu-i Romei sf. Petre. Ce au făcut Papii pentru săraci și cât au venit într'ajutor oropsiților vieții tagmele călugărești, e carte deschisă tuturor. Nimenea n'a avut și nu are în lungul și largul lumii atâtea sanatorii, spitale, orfanotrofii, azile de bătrâni, și alte așezăminte de caritate, ca *Mireasa Domnului* și nimenea nu poartă grija suferinșilor și năpăstuiților de tot felul, primiți în ele, ca aceeași *Mireasă a Domnului*, prin slujile și ficele sale. „*Piccola Casa della Provvidenza*” din Torino e o exemplificare, grațioasă și mișcătoare, cu zeci de mii de reflexe asemănătoare în lepădarea de sine a celor ce înțeleg să steie în slujba mădulelor suferinde ale trupului mistic al lui Hristos, cu obolul, cu știința, cu sănătatea și chiar și cu viața.

Noi ne avem săracii și suferinșii noștri. La șate ca și la orașe. Mulți ne cer mila. Mulți însă răbdă cumplit, în tăcere. Să avem urechi pentru unii, ochi pentru alții; inimi milostive și mâini larg darnice pentru toți. Asta drept mulțumită Oelui de sus că ne-a păzit avutul și ca să ne scutească și pe viitor agonizeala de risipirea ce o pânzeste de furia și nesățul războiului.

Ordine prin lege

Ordonanțe locale care se bat în cap cu legile și cu constituția țării

(—) Raporturile dintre Stat și Biserică sunt reglementate, la noi, pe baza principiului corect al armonioasei colaborări. Înțelegând covârșitorul rol social al religiei, Statul se obligă să ocrotească și să sprijinească activitatea Bisericii. Și, fiindcă există în țară nu unul ci mai multe culte istorice, Statul — care nu este chemat a decide chestiuni de credință și cu atât puțin a provoca sfâșieri confesionale — „garantează tuturor cultelor o deopotrivă libertate și protecțiune”. Nici nu s'ar putea altfel. Și dreptatea, și pacea și interesele publice așa prețind. Nu-i mirare deci că noua constituție, în art. 20, a menținut pe deantregul textul și spiritul celei vechi, în cuvintele subliniate mai sus.

La fel cu constituția glăsuiesc, în chip firesc, și legile privitoare la această materie. Art. 1 din *Legea pentru regimul general al Cultelor* nu face decât să repete însuși textul constituției, dându-i prin aceste țările executive. — Din același principiu se inspiră și noul *cod penal*, care fixează și sancționează delictele contra cultului. În toate articolele concernente, 308—312, vorbește simplu și deodată de toate „cultele sau religiunile recunoscute de stat”, fără a face între ele nici un fel de deschilnire. Pe toate le apără, deodată, împotriva tuturor turburărilor, asigurându-le liberul exercițiu. Pe seama tuturor pretinde același respect din partea cetățenilor. Art. 310 spune: „Acela care, în public, prin orice mijloace, își exprimă disprețul față de un cult recunoscut de Stat, sau față de obiectele consacrate sau destinate acestui cult, comite delictul de ultraj contra cultului și se pedepsește cu închisoare corecțională dela una la 6 luni”.

Nici una din aceste legi n'a fost scoasă din vigoare. Nici modificată. Nici constituția, nici legea cultelor, nici codul penal. Toate au putere obligatorie în întreg cuprinsul țării. Obligă pe toți deopotrivă, pe simplii cetățeni ca și pe deținătorii și executorii locali ai puterii publice. Pe aceștia din urmă în mai mare măsură decât pe cei dintâi, fiindcă întâia lor îndatorire oficială este paza legilor.

De sigur, totdeauna se vor găsi cetățeni cari trec peste lege. Chiar de aceea există codul penal, cu mijloacele lui pedagogice. Nu pot și nu trebuie să existe însă autorități subalterne care să treacă oficial, prin acte eminate din însuși partea de putere publică pe care o dețin, peste ordinea legală. Orice act de această natură, dacă totuși s'ar produce, trebuie reprimat prompt și sever, fiindcă samănă în corpul social germenii disordinii, ai anarhiei.

Din nefericire, a trebuit să semnalăm nu

odată acte de această natură ale unor autorități locale. Din când în când, unele din ele își permitteau câte un exces, născut din te miri ce porniri ori interese cu substrat confesional. Și, din păcate, răul nu a fost stărpit cu desăvârșire. Ni-se spune de ex. că o foarte recentă, ordonanță, dată în *interesul liniștei publice și ordinii în stat*, reprimă cu strâșnicie (închisoare dela 1 lună la 2 ani) „orice acțiune, sub orice formă, din care ar rezulta dispreț sau ar constitui o necuviință la adresa religiei de Stat sau a slujitorilor ei”. — Citim, cu cea mai mare atențiune și cu toată bunăvoința, și nu înțelegem nimic. Ni-se pare că suntem victima unei înșelăciuni optice. Textul acesta este în directă și flagrantă contradicție cu constituția, cu legea cultelor, cu codul penal, cu spiritul și litera întregii noastre legiuiri în această materie. Este împotriva principiului fundamental însuși pe care razimă raporturile dintre Biserică și Stat.

La noi nu există „biserica de stat”, ci „culte istorice” și „recunoscute de Stat”. Ele sunt înșirate precis în lege. Toate au drept să fie ocrotite și sprijinite. Toate trebuiesc apărate de tulburări, de jicniri, de batjocura și disprețul oricui. — Ce să înțelegem însă din această ordonanță? Poate ea schimbă constituția? Scoate din vigoare legile? Evident nu! — Atunci? Cum „se asigură liniștea și ordinea în Stat”: prin păzirea ori prin călcarea legilor?

Apoi, își poate inchipul oricine pacea și „liniștea” care va răsări din această dispozițiune. Cu câtă... bucurie va fi întâmpinată de către credincioșii celorlalte biserici care, nefiind „de stat”, se pare că nu mai au drept la nici o ocrotire. S'ar părea că ele pot fi obiectul de dispreț al oricui; autoritatea locală nu-și bate capul cu ele! — În schimb ce serie de procese se va deschide pentru acțiuni din cari rezultă dispreț etc. la adresa religiei de Stat. Câte răsunări personale nu vor căpăta dintr'odată înfățișarea cucernică de apărare a „bisericii de stat” care a fost, chipurile, batjocorită, disprețuită! Noi am mai avut oarecare experiență în privința aceasta. Și știm precis că această experiență, căreia i-se deschide acum din nou o poartă largă și i-se dă un fel de încurajare, nu servește de loc pacea și liniștea!

Ne-am crezut datorii să atragem atențiunea celor în drept nu asupra acestui caz numai, ci asupra fenomenului care se repetă din ce în ce mai des: autoritățile locale încep a croi altă rândulală și altă ordine de drept decât cea stabilită prin legile în vigoare. Nu credem că e în interesul Statului această procedură!

Moartea marelui Averescu. Deși înaintat în vârstă — se născuse la Ismail, în 1859 — lumea a primit totuși cu adâncă emoție știrea morții *Gen. Averescu*, pe care-l știa oșelit și rezistent fiziceste, chiar acum la bătrânețe.

Militar prin vocație, la vârsta de 18 ani la parte, ca voluntar, la războiul independenței (1877) și e înaintat sergent. După aceea, împotriva tuturor sfaturilor potrivnice, se angajază în serviciul regulat al armatei, în cadrele căreia activează, urcându-se, pe temei de merite reale, până la treapta pe care-l află obștescul sfârșit.

Ca șef al Marelui Stat Major, el a elaborat planurile de acțiune în campania din Bulgaria, în 1913. Din războiul mondial a rămas legată de numele lui îndeosebi strălucita biruință de la Mărăști, în țărna cărui loc de glorie pentru oștirea română l-se odihnesc acum rămășițele pământești.

Ca scriitor militar, a condus mai multă vreme „Revista Armatei” și „România Militară” și a tipărit mai multe studii de specialitate militară. (Tactica; Organizarea și mobilizarea; Geografia militară; Călăuză ofițerului, ș. a.). „Notițele”-i de război, apărute acum spre sfârșitul vieții sale, au stârnit adevărată senzație prin felul, multora neplăcut, cum a prezentat lucruri și oameni din vremea războiului.

A fost și ministru de război în 1907 (pe timpul răscoalei țărănești), iar în 1920, ca președinte al creației sale politice „Liga Poporului”, e numit președinte de consiliu, în care calitate mai activează în două rânduri. — Bastonul de mareșal îl primește în 1930, iar anul acesta a fost numit și consilier regal.

Ocupându-se de personalitatea marelui defunct, d. *Nicolae Iorga* scrie în „Neamul Românesc”:

„Alexandru Averescu nu era numai un mare strateg, chibzuind încet, rece și sigur planuri în a căror executare nu-l putea tulbura nimic din ce agită sufletul oamenilor slabi. Nu înalta lui minte creatoare, căreia îl datorim

singura inițiativă din marele război și cea încredere în oastea noastră, așa de greu lovită, prin care ne-am putut reface pentru a recâștiga măcar onoarea. Era ceva mai presus de aceste așa de rare însușiri pe cari în acele zile de supremă încercare nu le-a împărțit cu nimeni. — Era fibra eroică din el și misterul din care venia și care încunajura orice acțiune a lui”.

„Eroismul” preotului Ghia

Preotul *Ghia* din Craiova este cel mai cult preot ortodox din Craiova și are doctoratul în teologie de la *Lipsca*. E și un mare militant pentru religia ortodoxă. Câțiva ani în urmă a scris și o broșură referitoare la reunirea bisericilor creștine, în care susținea că aceasta se poate face numai pe baza sfintei scripturi și sfintei tradiții (sub care înțelegea pe sfinții Părinți și primele șapte concilii ecumenice). Mi-am luat îndrăzneala și l-am vizitat acasă pe P. Ghia, felicitându-l pentru teza sa, care e și a noastră. A rămas uimit. Am trecut la caz concret. A cerut să discutăm altceva.

Din acel moment P. Ghia și-a schimbat teza: reunirea bisericilor se face cu forța. A și început. În anul trecut a întrebat pe rând elevii mei uniți dacă vreau să se facă neuniți. L-au refuzat. *A botezat totuși un ortodox a doua oară*, crezând că e unit. Elevul se numea Iepure, ortodox prin naștere și botez, originar din Sebeș-Alba, născut din tată ortodox și mamă unită. Solemnitatea rebotezării a avut loc în 6 Dec. 1937, naș fiind directorul liceului Carol I, N. Balaban. A fost predică ocazională și masă mare la internatul liceului. — În 3 Oct. 1938, P. Ghia a aflat că a rebotezat un ortodox, nu un unit.

Preotul Ghia și-a dus zelul de convertire și la liceul militar D. A. Sturza din Craiova, unde s'a așteptat la reușită în plin. În Iunie crt. și la începutul acestui an școlar am prezentat d-lui colonel Urziceanu, comandantul liceului, adresă oficială în care arătam datoria mea de

a preda religia elevilor uniți în mod gratuit. Dl comandant Urziceanu și dl maior Petrescu au înțeles că legile țării îi obligă să-mi dea elevii și mi i-au dat. Mi-au pus o singură condiție: să mă prezint la ora din program. Am primit cu mulțumire și am început orele de religie cu elevii: Știrbu Ștefan cl. III (două ore la săptămână) fiul dlui căpitan Știrbu din garnizoana Pitești și Popa Teodor cl. V (o oră la săptămână) fiul dlui maior Popa din garnizoana Brașov.

I-a prins însă mirarea pe preoții Ghia și Petrescu. Preotul Petrescu mi-a și spus în sala de conferință să-i las să se facă ortodocși și să-mi ei să mă fac și eu. Vedeți că m'a provocat? La fel m'au provocat și unii dd. ofițeri. Puteau eu oare să le rămân dator? Am ajuns deci prin provocarea dată de dânașii, la *dreapta dință* (conformă sfintei scripturi, sfinților Părinți, primelor șapte concilii ecumenice și veșchilor cărți bisericești) și la *romanismul bisericilor unite* (fără trădători de neam, în 1784—1788, 1821, 1859, 1916, 1917, etc. etc.).

Dar ura nu se împacă cu iubirea, nici ignoranța cu adevărul, nici întunecul cu lumina. De aceea P. Ghia și P. Petrescu au mers la dl maior Petrescu și împreună au decis ortodoxirea cu forța a elevilor mei, fie pentru a arăta zelul pentru ortodoxie, fie pentru a opri intrarea mea în liceu, fiind și eu periculos pentru că spun în public adevărul ascuns, ceea ce nu-i permis, căci atunci bunii noștri frați laici — nu preoți, — vor părăsi pe preoți.

Elevii mei au trebuit să aleagă între transferarea la Târgu-Mureș și între rebotezarea ortodoxă. Elevul Popa Teodor a ales transferarea și a plecat în 1 Oct. crt. Elevul Știrbu prin mama ortodoxă, d-na Știrbu, a ales în 2 Sept. crt. rebotezarea copilului, din cauză că Târgul-Mureș e prea departe. Facă deci frații preoți uniți atenție la căsătoriile mixte! Preotul Ghia mi-a declarat în sala de conferință că dacă d-na Știrbu îi dă declarație că se învoiește la rebotezarea copilului, îl rebotează. Eu însă i-am amintit art. 20 din Constituție și art. 47 din Lega-

Foiața „Unirii”

Spelunca sfântă

— Notițe de drum —

de Alex. Todea

În limba lui Dante ideea exprimată prin „Spelunca sfântă” e permanentizată și cristalizată de veacuri în numirea de „*Sacro Speco*”, bine cunoscută în lumea ce a formulat-o. La prima vedere s'ar părea ceva contrazicere. Și nu fără motiv. Căci în toată vremea, în toate părțile, aiurea ca și la noi, cuvântul „speluncă” nu-și are corelativul în „sfântă” ci mai degrabă în „de tâlhari, bandiți”, ori cam așa ceva.

Nu e așa însă de data aceasta. E vorba de locul unde patriarhul de fericită pomenire, sf. *Benedict* s'a ridicat pe calea ascensiunilor spirituale la o perfectă unire cu Dumnezeu cerului și al pământului. E o peșteră înaltă și depărtată de sgomotul lumii, unde avea siguranța de a primi și el în inima sa tainicele șoapte divine. „*Duc in altum*”, rostise dumnezeescul Răscumpărător, în cerc intim, după ce cu mult mai înainte, prin gura Psalmistului, dăduse rațiunea: „*quia Deus in altis habitat*”.

Lucrurile s'au petrecut cu sfântul Patriarh al monahismului apusean cam așa:

Benedict vede lumina zilei în anul 480 la Norcia. Părinții săi, tatăl Eutropiu și mama *Abbondanza*, l-au trimis să-și facă studiile la Roma. Dar dorința lui arzătoare era să trăiască

în singurătate, despărțit de lumea coruptă, ca să se perfecționeze în cele spirituale. De aceea se și retrage într'o peșteră pe muntele Tolos de lângă Subiaco, unde trăiește trei ani în continuă rugăciune, pocăință și contemplație, fără să știe cineva, afară de Dumnezeu și de călugărul Romano, care-i ducea puțintică mâncare, după cum ne mărturisește sf. *Gregoriu Marele*.

La sfârșitul alor trei ani de aspră singurătate, e găsit de niște păstori cari la prima întâlnire au crezut că e ceva sălbăticiune. Sunt însă ei cei dintâi printre cari servul lui Dumnezeu frământă pâinea cerească spre a le nutri sufletele flămânde de adevăr. Dar dușmanul neîmpăcat al cuvântului evanghelic nu putea să vadă cu ochi buni apostolatul tânărului schimnic. Îl încearcă cu ispitele cele mai josnice, din cari iese mai mult decât învingător, după gestul eroic de a se arunca într'un deșis de spini, ca să scape de ispite. Faima sfințeniei sale se răspândește din zi în zi, încât pe bună dreptate ajunge descăl al virtuților pentru toți cari veneau să-i asculte învățăturile. Călugării vagabonzi din Vicovaro îl aleg „abate”. Punându-i însă la respect și disciplină, vreau să-l otrăvească. Dar fără să reușiască. După ce Benedict îi dojenește, se retrage iarăși în peștera sa iubită, unde petrece singur sub ochii creatorului.

Nu poate totuși continua singur. Căci mulțime de asheți îl căutau zilnic. Atunci Benedict întemeiază 12 mănăstiri pe țărmurile râului Aniene, unde se întindeau vestitele lacuri *Neroniene*, numite „*Sublaqueum*”. Aici Nero avea și cea mai frumoasă vilă. Dar întâmplându-se să cadă un fulger, așa cum era superstițios, s'a

nfricat lucru mare și a părăsit pentru totdeauna acele locuri. Pustiul stăpâna pretutindeni până la venirea lui *Benedict*. De aceea în cele 12 chinovii înființate puseze câte 12 călugări conduși de câte un „abate” — după regulă scrisă de dânsul. Și astfel, în număr de 144 zilnic preamăria pe Dumnezeu și binevestea pacea oamenilor: „*Gloria in excelsis Deo, et in terra pax hominibus bonae voluntatis*”. — De trăbălata vale *Neroniană* e schimbată în vale sfântă; pe locul vilei, din pietrele și coloanele rămase, se înalță *Chinovia*, ce devine centrul vieții duhovnicești de pe acele meleaguri.

Aici își are leagănul și aici se începe istoria *Benedictinilor* a căror întemeietor, după ce trasează liniile de conduită monachală, se îndreaptă spre *Montecassino*, despre care am scris tot aici cu altă ocazie. „*Sacro Speco*” este „Spelunca sfântă”, care a fost martoră a vieții neprihănite a sf. *Benedict*, din zi în zi va lua proporții tot mai mari, devenind focar de lumină, chiar și în mijlocul lumii, pentru viața socială. Zilnic e vizitată de nenumărați pelerini din toate clasele sociale.

Scriitorul acestor rânduri a văzut-o și el în 29 August a. c. Călătoria spre acest loc sfânt e interesantă și din cale afară de impresionantă. Câteva rânduri în legătură cu aceasta:

Printre văi și dealuri, drumul serpuzant lăsând în urma trecătorului satele spânzurate pe înălțimile dealurilor ascuțite care-ți fac impresia că nici nu pot fi atinse de picior omenească. Desmînțirea e abia la intrarea în *Sublaqueum* (numit așa de la *Sublaqueum-ul Neronian*), care nu se bucură de o pozițiune mai fericită

Cultelor, din care cauză? Ghia s'a supărat foc pe mine și mi-a declarat solemn în sala de conferință că nu vrea să vorbească cu mine. Ve-deți ușa de scăpare a celui vinovat? Au tentat să-mi ia elevul cu forța. Le-am amintit însă susnumitele două articole, așa că eu îmi fac mai departe datoria față de elevul meu unit. Am mai întrebat cum stăm cu convingerea pentru trecerea unui minor dela o religie la alta? Știi ce mi s'a răspuns?: „Nu e necesară convingerea”. — Luăm act de această declarație.

Le mai mulțumim fraților că lucrează cum lucrează, căci noi le vedem munca și rodul, iar pe noi și pe ai noștri ne întăresc.

Preot **Dr. Ioan Stanciu**

Poziția creștinismului. Cetim în „Dreptatea” dela București (8. 10. 38), sub acest titlu următoarele rânduri care nu au nevoie de nici un comentariu:

Creștinismul, ca mișcare mondială cum mare înfrățire pretutindeni, nu putea rămâne indiferent la strigătele de spaimă ale popoarelor îngrozite, pe drept cuvânt, de spectrul războiului.

În pragul catastrofei, a răsunat glasul Papei pentru a îndemna lumea la pace și înfrățire. Apelul Papei în favoarea păcii a arătat tuturor cât de strânse sunt noțiunile pace și creștinism.

După gestul de adâncă umanitate al Papei, a urmat intervenția mosenilorului Karel Kaspar, cardinalul-archiepiscop al Cehoslovaciei. Înaltul prelat a făcut în ziua de 2 Octombrie următoarea declarație la Radio-Praga:

„Țara Sfântului Wenceslas a fost amenințată, în zilele din urmă, de o armată străină și frontierele sale milenare au fost violate. Poporul Sfântului Wenceslas a făcut acest sacrificiu contra voinței sale din ordinul Franței-prietene și al Angliei, în convingerea că lacrimile milioaneilor de femei, mame și copii, ce au fost scăpați prin acest imens sacrificiu, îi vor aduce în viitor benedictiunea lui Dumnezeu. Cardinalul primat al țării roagă pe Dumnezeu

ca sforțările de pace care au cerut acest teribil sacrificiu să fie încoronate de succesul dorit.

„Dacă împotriva oricărei așteptări, acest meritat succes n'ar putea fi obținut, el roagă cu căldură și umilință pe Dumnezeu să alăbe bunătața să ierte tuturor acelora cari au comis această injustiție contra poporul cehoslovac”.

Cuvântarea mosenilorului Kaspar a fost ascultată cu religiozitate în tot cuprinsul țării. În lupta poporului cehoslovac pentru independența sa națională, catolicismul a rămas în

permanență la postul său. Atât partidul politic al catolicilor, cât și sindicatele muncitorilor catolici, dar mai cu seamă biserica în frunte cu arhiepiscopul Kaspar, au făcut tot ce le-a stat în putință pentru a salva Cehoslovacia de jug străin.

Atitudinea fermă a catolicilor cehoslovaci a lămurit opinia publică din toate țările asupra poziției pe care a adoptat-o creștinismul față de tendințele imperialiste ale acelora ce vor să stăpânească întreaga Europă. (P. T.)

Darurile împăcării cu Roma

— Rânduri dintr-o lucrare irenică, scrisă cu temei și bunăcredință —

de Arhim. Teodosie Bonteanu

Bine de curând a ieșit de sub tipar, în editura autorului, o carte cum numai rar se întâmplă să apară, și totdeauna producând senzație: *O turmă și un păstor* (Pagini 510, format 8° mare, Prețul: 120 Lei) de Preacuv. Sa Arhim. Teodosie Bonteanu, fost stareț al mănăstirii Cetățuia de lângă Iași, iar acum ieromonah basilian român unit.

Cetitorii noștri îl cunosc pe Preacuv. Sa dintr'un editorial de anul trecut al „Unirii” (Nr. 13, din 27 Martie 1937). La acest loc menționăm numai atât, că lucrarea din chestie e rodul rugăciunii, meditației și trăirii monahicești răsăritene, a experienței personale și a studiului sărguincios și lipsit de patimă. Monahul român moldovean ortodox, format în aspra disciplină a a Athosului, egumenul de mai apoi și reprezentantul ortodoxiei române la Paris și la Baden-Baden, a fost în toată vremea sluga desinteresată a Domnului și a adevărului său. De lume și de alie ei poște a fugit, iar în mănăstire nu s'a dat trândăviei ci a muncit cu brațele și cu mintea. (La Cetățuia a plantat mândră grădină cu pomi; a clădit, și a scos revista „Viața Monahală”, mai scriind și în alte părți). Și tot mereu a căutat răspuns la întrebarea: care-i adevărul adevărat în chinuitoră problemă a desbinării dintre Răsăritul și Apusul creștin și cum s'ar putea ca, cel puțin noi Români, să fim iarăși una? În acest scop a cetit, s'a rugat, și-a făcut însemnări, a petrecut vreme mai îndelungată în mănăstire de benedictini, observând mereu și controlându-și mereu observațiile. Încheiez: trecerea la s. Unire. Asta drept omagiu adevărului și ca să-și mântuiască sufletul.

Cartea din care reproducem rândurile de mai la

vale e rodul unor frământări de mulți ani. A scris-o încă fiind ieromonah-stareț neunit. Fără să se folosească de artificii cu aparențe savante, Preacuv, Sa își așterne pe hârtie convingerile sale privitor la cunoașterea adevăratei Biserici din studiul istoriei, din punctul de vedere al doctrinei (lămurește, serios, temeinic și irenic, nu mai puțin de 46 puncte diferențiale de dogmă, cult și orândueli disciplinare dintre catolici și ortodocși) și din studiul observațiilor practice, pentru ca s'ajungă la concluzia finală: Răsăritul disident (și înainte de toate Români disidenți) să refacă unitatea credinței cu Roma papală. — Lucrare ieșită din dragoste: barem de-ar fi primită, adâncită și urmată cu aceeași dragoste de toată suflarea română și creștină! — Reproducem:

„Fiecare e liber să mă judece așa cum îl va lumina Dumnezeu, însă aș dori ca în răspunsul ce îmi va da, să nu fie nici un *dar* și nici un *insă*, ci numai DA sau NU. După atâtea probe evidente, nu mai încap tăgădeală.

Eu pentru cei ce-mi vor răspunde NU, încă de pe acum încep a mă ruga, ca să nu le socotească Dumnezeu păcatul acesta, ci să-i biruiască cu iubirea. Sa de oameni și cu lumina darului Său cel înțelegător să-i înțeleptească! Iar pentru cei ce vor răspunde DA, binecuvântarea lui Dumnezeu să se pogoare, ca o ploaie asupra sufletului lor!

* * *

unde sf. Benedict în pustnicia sa din tinerețe făcu primul popas. Locul cel mai de frunte îl ocupă mănăstirea *S. Scolastica*, ce trece admirată de veacuri pe colobanele vilei Neroniane și între zidurile căreia se adăpostesc 70 fii de al bătrânului patriarh. De aici încă 200 metri pe o creastă de munte până la „*Sacro Speco*” = Spelunca sfântă, peștera ce timp de trei ani găzdui pe tânărul Benedict. Se poate urca chiar și pe inserate, căci cremenea pe care peigrinul trebuie s'o măsoare cu picioarele în urcușul său, din când în când, produce scânteii luminătoare, cari nu sunt altceva decât preludiul balsamului de lumină ce se va coborî în suflet, îndatăce călătorul obosit se va opri cucernic la peștera sfântă. Pe neobservate te trezești în față cu o poartă grandioasă deasupra căreia se citește: „*Sacro Speco*”. Călătorul își continuă calea printre arborii de veacuri, cari își împletesc crengile, dând aspectul celui mai frumos „sportic” nefăcut de mână omenească. Legendă trecută în tradiție spune că de câteori sf. Benedict trecea pe acolo, ramurile se aplecau până la pământ, dându-i cinstea și onoarea cuvenită.

Apoi urmează *chinovia sfintei peștere*. — Ceva de nedescris.

Bătătoare ochilor și binefăcătoare suflărilor sunt și aici *inscripțiile benedictine*, pline de tălc și de sfântă înțelepciune, izvorite din inepuizabilul dicton: „*ora et labora*”. Prima inscripție își pune în față *numele ilustrelor persoane* cari au vizitat „*Sacro Speco*”: „*Quem hic Specum benedictus fuit. Post eius occasum. veneratura undique sidera adfuere minora: populi magni-*

tudinis primae, Pontifices summi: Gregorius magnus, Leo IV, Johannes XII, Benedictus VII, Leo IX, Paschalis II, Inocentius III, Gregorius IX, Alexander IV, Urbanus VI, Pius II, Otho III, Caesar, Agnes Imperatrix, qui huc profecti lucem suam benedicti fulgoribus inclinarunt. Tu ne quidquam hic Caeli desideres in rudi Specu ad Caeli te pietatem erudias.”

Încă un pas înainte și vizitatorul citește:

„*Lumina si quaeris, Benedicte quid degis antra? Quaesiti servant luminis antra nihil. Sed perge in tenebris radiorum quaerere lucem: Non nisi ab obscura sidera nocte micant.*”

Ca apoi să dai cu ochii și de acel veșnic binevenit: „*Sit pax intranti, sit gratia digna precanti.*”

Se ajunge în biserică. Un giuvaer de artă. Acoperită de picturi plăcute și frumoase, are de a transpune pe călător într-o atmosferă cu totul cerească. Două trăsături lovesc inima privitorului: iubirea și suferința, două note ce caracterizează toată viața lui Isus. Într'un colț sunt ccrise următoarele versuri:

„*Hic mons est pinguis multis (qui) claruit signis. A Domino missus sanctus fuit hic Benedictus. Mansit in crypta fuit hic nova regula scripta. Quisquis amos Cristum talem sortirse Magistrum.*”

Una însă dintre cele mai grăitoare de mult adevăr e deasupra unui tablou ce vrea să prezinte triumful morții: „*Mors malis formidabilis, bonis desiderabilis, nemini evitabilis.*”

În sfârșit, după ce sufletul și-s'a umplut de pietate din aceste neseceate izvoare de tămăduire, mișcat până la lacrimi, intri așa cu în-cetătorul în „peștera sfântă” unde apare îndată

contrastul dintre acest loc și restul bisericii. Pentru că fiind chiar aici leagănul Benedictinilor se poate aștepta ca să fie cel mai decorat și mai împodobit. Când colo: în afară de cele 12 *candele*, cari respiră mici raze de lumină fără ca vreodată să se stingă, în afară de statuia tânărului Benedict în poziție de dulce contemplare, cu brațele pe piept și cu privirea fixată spre un crucifix, în extaz de iubire cerească; — opera lui Antoniu Raggi, discipolul lui Bernini — și de un coșuleț cu care călugărul Romano îi ducea mâncare, acest binecuvântat adăpost n'are nimic de adaus, ci e în starea în care sf. Benedict l-a lăsat când a plecat spre Montecassino.

Pentru câteva clipe tot ce e lumesc te părăsește, fruntea urmează mișcarea genunchilor ce se înfrățesc cu pietrele sgrunțoase udate de nenumărateori cu lacrimile lui Benedict, iar din adâncul sufletului suspin de rugăciune pune capet profundeii tăceri: „*Sf. Benedicte, roagă-te pentru mine.*”

E adevărat: împrejurările externe, munții seci, acoperiți doar de arbuști și pietri, nu sunt dătătoare de atari sentimente. Nici chinovia privită cu ochii trupului. Sufletul însă creștin, străbătând acele meleaguri, se riscolește ca și cerbul la izvoarele apelor, convins fiind de adevărul exprimat cândva în cartea Psalmilor: „*Prin mijlocul munților vor pătrunde ape.*”

Cetiți și răspândiți „UNIREA”

Făcând deci pace împreună, iubite cititor, să vorbim acum și mai amical unul cu altul. Să contemplăm bucuriile noastre ca eroul care-și aruncă o privire asupra trofeelor câștigate în luptă. Căci dacă te-ai învins pe tine însuși, părerea ta și amorul tău propriu, este desigur o mare victorie și ai tot dreptul să-ți măsoți bunurile câștigate.

Să vorbim dar, despre marile daruri dumnezeiești ce ar veni neamului nostru din reunirea și împăcarea cu Roma.

Cel mai mare și cel dintâi dar este *Grația Dumnezeiască*, care desigur, nu se poate pipăi, dar o simțesc și aproape o văd și o constată toți cei ce se întorc la calea cea bună, pe drumul voit de Dumnezeu. Această grație are atât de mare efect, că poate schimba sufletul omului și chiar al unui popor întreg, spre a deveni bun și fericit. Ce câștig poate fi mai mare decât acesta, de a deveni bun și fericit? Cine l-a primit odată de la Dumnezeu, sunt sigur că nu va dori să-l mai schimbe nici pe toate comorile lumii.

În ziua când românul nostru se va declara împăcat cu Scaunul papal, va primi fără greș, un suflet nou și o mare mângâiere din partea lui Dumnezeu.

Al doilea dar, tot de ordin sufletesc este: Pacea sufletească care se revărsă totdeauna în inimile celor împăcați. Pacea lui Isus, care nu este ca pacea lumii, ci e aceea pe care numai El însuși știe să o dea. O, dacă ați cunoaște această pace, atunci ați putea simți în inimi, tocmai ceace simțeau sfinții în gloria lor sanctificatoare!..

Al treilea dar, tot sufletesc, este *iubirea*, care se revărsă din abundență în sufletele cele mari. Unitul și împăcatul nu mai au dușmani. Pe toți îi iartă și pentru toți se roagă și nu dorește nicidecum ca alții să fie excluși din sânul harului dumnezeesc. Unitul e blând și nedoritor de rău. Sub grația iubirei, împăcatul nu mai știe de ură, de gelozie, de ranchiuni și de împunsături. El iubește pe Dumnezeu, iubește pe aproapele, pe cei de un neam și chiar și pe cei streini, pe cel de o credință și chiar și pe cel ce nu e de aceeași credință, pe cel sărac și pe cel bogat, pe cel savant și pe cel simplu; pe toată suflarea omenescă el o iubește și o stimează, ba chiar și natura întreagă îi este îndrăgită, căci și aceasta îl încântă și îl desmeardă, fiindcă el iubește și iubind se aseamănă lui Dumnezeu... O, Dar fericit revărsat din Cer, cum te voiu descrie oare? Iubiți și vă împăcați, și-l veți gusta!..

Al patrulea dar, tot sufletesc, este darul luminei și al rațiunii drepte, al *dreptei înțelepciuni*, în limbajul sfinților Părinți. Prin această grație poți vedea toate la justa lor valoare și la locul lor. Vezi ce e rău și ce e bine, ce e drept și ce nu e drept. Pătrunzi în firea lucrurilor cu o putere neobișnuită, ce nu știi de unde vine, dacă nu-ți aduci aminte îndată că vine de la Dumnezeu. Acea înțelepciune și acel sfat bun din suflet, acel avânt nobil spre mai bine; iată ce se revărsă în inima unui om sau unui popor, împăcat și revenit din desbinare la maica sa Biserica cea adevărată, fără a lăsa la o parte și darul cel mai pe sus de toate darurile: *asigurarea mântuirii sufletului*.

Oare nu atrag pe nimeni astfel de daruri? Oare nu sunt poftite și de neamul nostru românesc asemenea daruri?

* * *

Ce vom zice acum de darurile unirei din punct de vedere practic, cultural și conservator al neamului?

Cel dintâi și cel mai mare bun ar fi încetarea desbinării și dihoniei, încetarea luptelor religioase între frații de același sânge în care desbinarea împinge pe români. Acest singur lucru, eu nu cred că ar putea fi cântărit nici cu zeci și sute de miliarde. Căci în adevăr ce folosesc bogățiile unei țări, istoria sau vitejia unui popor, dacă el se divizează în sânul său și se rănește

frate pe frate? Pentru a pacifica poporul, oare nu s'ar sacrifica atunci tezaure întregi, și nu s'ar face cheltuieli ori cât de enorme? Ei bine, pacea și liniștea între frați ar putea veni fără nici una din aceste enorme cheltuieli, dacă conducătorii Bisericii ortodoxe române și-ar mai călca pe inimă și pe duhul ambițiunii, care este singurul rău ce ne oprește de la un asemenea câștig. Sau dacă cel puțin ei și-ar da oboseala și și-ar pune întreagă bunăvoința, ca să găsească formula cea mai fericită în acest scop, care să placă atât catolicilor cât și necatolicilor, care să ne dea siguranța unei înțelegeri depline, spre câștigarea păcii și unirei. Față de toate unirile pe care le cântăm și le preamărim astăzi, unirea noastră în credință ar fi UNIREA CEA MAI MARE. Ce fericit popor ar putea deveni poporul român și cât de mult s'ar înălța în ochii celorlalte națiuni din lume!..

Un alt dar al unirei ar fi ștergerea pentru totdeauna a epitetului de *schismatic*, ce ni-se dă de către cultura creștină apuseană. Acesta este un epitet ce în adevăr ne costă foarte mult, când mergem peste hotare, epitet pe care, după cum am văzut din istorie, neamul nostru l-a moștenit fără vina lui de la greci și de la bulgari.

Să enumărăm deasemenea, printre marile daruri și bucurii, deschiderea universităților și școalelor înalte din Apusul catolic, pentru toți fiii neamului nostru, spre a pătrunde în cultura mare a celor ce sunt în fruntea științelor și artelor geniului latin, înfrățirea și apropierea studenției noastre cu studenția universităților vechilor academii catolice. Deschiderea tuturor bibliotecilor marilor mănăstiri din occident, unde se află atâtea documente istorice, cu privire la trecutul neamului nostru român, încă neatins de mâna cercetătorului. Reînvierea monahismului nostru cu roade culturale-sociale și cu acte frumoase de pietate, prin care s'ar putea spăla de epitetul de *lânced* sau de *inactiv*, ce i se dă astăzi. Întărirea convingerilor religioase a credinței noastre ortodoxe, înălțarea Bisericii noastre de stat la superioritatea ei reală, peste toate celelalte biserici orientale. Inobilirea sufletului românesc cu virtuțile cavalerismului creștin al popoarelor catolice etc.

Deci unirea, în mod incontestabil, ni-ar aduce o înălțare morală, față de noi înșine și față de străinătate.

* * *

Pe deasupra atâtor mari foloase și daruri dumnezeiești unde vom mai pune acum și binele și folosul *strategic* și de siguranță a statului nostru românesc, ce s'ar putea realiza prin unire mai sigur decât prin oricare alte mari cheltuieli de înarmare. Iuchipuiți-vă că întreg neamul nostru s'ar fi lepădat de schismă și s'ar fi împăcat cu Roma devenind astfel o națiune catolică. Deodată pe Nistru și dealungul Dunărei și a frontierei Banatului s'ar constitui o graniță spirituală mai tare ca o fortificație *Maginot*.

Rușii pravoslavnicii în zadar și-ar mai cânta pravoslavia lor rusească pela ușile moldovenilor, ei n'ar mai putea rusifica nici un suflet românesc. Tot astfel grecii, sârbii sau bulgarii. Între neamul nostru și al lor ar fi un hotar cu greu de trecut.

Iar dacă cineva ar zice că atunci am putea cădea în pierdere de către unguri, cehoslovaci sau polonii catolici, răspund, că din partea acestora nu este posibil așa ceva; deoarece cu toate că am fi și unii și alții catolici, hotarul neamestecului ar fi tot atât de mare și anume: diferența ritului, întrucât noi am rămânea în conservarea ritului nostru românesc, de nuanță bizantină.

Iată cum s'ar putea, așa dar, întări granițele României în întregime, cu cea mai puternică fortificație, contra panslavismului ce stă să ne înghită.

În același timp noi am putea în interiorul țării să continuăm în pace opera de reromânizare a celor odată înstreinați, cu tactul potrivit și cu prudența specifică a spiritului catolic, așa ca o-

pera aceasta, așa de necesară, să fie durabilă și eficientă. Iată ce realizări strategice de mare însemnătate s'ar putea face prin împăcarea cu Roma.

* * *

Șeful Bisericii noastre ortodoxe din Bucaresti, având titlul de patriarh, nu este de fapt spiritul schismei bizantine, decât un simplu episcop peste episcopia Ungro-Vlahiei; căci așa alina dreptul canonic al bisericii orientale disidente. „Fiecare episcop e locțiitorul lui Hristos în episcopia sa“, astfel că nu are pe nimeni mai mare căruia să i-se supună. În unire cu Roma, patriarhul și-ar câștiga o autoritate reală, nu numai de formă.

Dealtă parte, Vaticanul știe să dea autonomia cuvenită bisericilor și mai ales patriarhatelor, astfel ca nimeni să nu aibă a se plânge de ingerință, sau de vre-o încălcare de drepturi. Din menea din cei ce au primit unirea, nu s'au plâns vreodată de așa ceva, din partea sfântului Scaun Apostolic.

Oare acestea nu sunt daruri și foloase care întrec toate acele nefolositoare ambițiuni de comparare și de închidere în faimosul turn de fildeș, cu riscul de a ne sinucide pe noi înșine?

Iar celor ce vor să zică că acestea toate sunt utopii și cu neputință de realizat, le amintesc istoria românilor ardeleni de la 1700 încoace. Cine ar fi putut prezice în 1700, pe vremea lui Atanase Anghel, că aceea micușoară unire făcută de el va deschide ochii românilor așa de bine, că în timp de 200 de ani ei vor deveni o mare putere europeană, așa cum este astăzi România întregită? Cine ar fi putut prezice înălțarea acestor școale de la Blaj din care să iasă mișcarea culturală, care să deștepte întreg neamul nostru de roman?

În altă ordine de idei vom aminti ceva și despre fiii neamului nostru răspândiți prin mulțări și mai ales despre cei ce se află în sferă națiunilor de religie pravoslavnică, în mase compacte, a căror număr ar putea trece de 2.000.000 suflete și cărora astăzi nimeni nu le poate veni în ajutor, pentru a nu fi rusificați, sârbizați sau grecizați. Ce putem noi face pentru ei? Singurul numai prin intermediul Romei, dacă ei ar vrea să primească reunirea, problema conservării lor ar fi rezolvată.

Acestea și multe altele sunt binefacerile sfintei uniri. Unirea face puterea, și tot unirea va face glorioși pe teren sufletesc în viitor.

Curaj, și iarăși curaj! Auzim și citim câteodată, că zici nu se mai fac convertiri în *massă*. Dar, contra experimentum non est argumentum. Slavă Domnului: în *Polonia*, la 11 August c., a trecut un sat ortodox întreg, *Siedlce*, în plasa Kostopole, de la ortodoxie la sfântă credință catolică. Strămoșii lor odinioară fuseseră siliți din partea guvernului rusesc să treacă la pravoslavia.

Lupta împotriva creștinismului îmbărbătează tinerimea catolică în *Germania*. Biroul central pentru statistica bisericească la Colonia comunică publicului catolic dezvoltarea numărului studenților de teologie catolică, începând de la 1932. Într'acest an erau în *Germania* 4851 de studenți de teologie catolică, în 1933 erau 5116, în 1934: 5591; 1935: 5788. În institutele catolice și facultățile teologice erau 336 de profesori.

Să ne ajutăm noi înșine Această lozincă dată deunăzi din partea „Unirii“ noastre trebuie executată cu orice preț. Dar tocmai într'această privință rămâne adevărat, că pildele nu învâdă, ci trag. Germanii catolici azi sunt într'o poziție cam asemenea Românilor uniți. Ne tr'o poziție cam asemenea Românilor uniți. Ne demult „Unirea“ a arătat, ce au făcut în timpul din urmă catolicii germani pentru clădirea bisericilor în diaspora lor. Azi să ne fie învovată prezenta o altă statistică. Repausatul prelat *Laurențiu Wertman*, fost alumn al Colegiului

Germanic dela Roma, a întemeiat în Germania o organizație catolică laicală numită „Societatea carității” (*Caritas Verband*). Zărele catolice germane publică despre activitatea acelei organizații în anul 1936 următoarele cifre:

Societatea carității are 120 de mii de funcționari proprii, dar pe lângă ei mai lucrează 600 de mii de funcționari onorari, bărbați sau femei. Organizația susține patru mii de felurite institute pentru sănătate, creștere și administrația casnică, nouesprezece mii de institute proprii pentru grădini de copii, școli pentru lucrul manual ospătării, și 5200 de spitale comunale. Afară de aceasta mai susține alte șasesute de institute tot pentru ospătării, grădini de copii și școli de lucru manual cu peste 300 de mii de locuri.

Cu ce succes au lucrat toate aceste institute? În decursul anului 1936 au primit ajutor material din partea societății de caritate 350 de mii de familii și 276 de mii pe persoane singurate; 104 de mii de copii au primit îmbrăcăminte pentru întâia sf. cuminecătură, 38.400 de copii au fost trimiși la întremare. Asemenea la întremare au fost trimise într'un an opt mii de mame, mai toate cu copii număroși. În sfârșit societatea a luat asupra-și șaptesprezece mii de epitropii, tutele și îngrijiri.

În institutele sanitare de felurite soluri (spitale, institute de calici, orbi, surdomuși, slabi de înger) au fost îngrijiiți din partea Surorilor catolice sau a Fraților catolici 1'9 million de oameni, fără deosebire de religie. Surorile și Frații au lucrat pentru cei nenorociți 67,6 milioane de zile. Afară de aceasta Surorile catolice au îngrijit în institutele sanitare ale comunelor civile 1'5 million de bolnavi.

În casele lor proprii au fost ajutate din partea ambulanțelor societății vre-o 30 mii de familii, mai ales mamele. Surorile și Frații catolici în serviciul societății de caritate au luat asupra lor în 1936 peste două milioane nopți de straie. În azilurile și grădinile de copii ale societății erau 320 de mii de copii, în orfelințele societății se adăpostiau mai mult decât 65 de mii de copii. În azilurile pentru călători au fost primite în 1936 cu totul 143 de mii de persoane în 420 de mii de zile.

Trebue spus, că societatea trimite azi pe agenții săi și agentele sale la stațiile drumului de fer, având semne deosebite, de pe cari călătorii catolici îi cunosc și-i pot consulta. Este greu de spus, cât de multe primejdii morale se evită printr'această măsură.

În împrejurările noastre acele cifre să ne fie un îndemn la reflexie, să ne dăm seamă, într'u cât putem urma acele pilde grăitoare. Tiparii cu cari metropoliții noștri la Blaj au susținut mii de tineri cari au fost mai târziu oameni mari, ne arată, că avem și pilde frumoase la noi înșine. (*P. Felix Wiercinski S. I.*)

S'a mai aprins o făclie în Secuimea noastră. La o săptămână după binecuvântarea bisericii române unite din Troița împodobită cu pădure de stegulețe tricolore române, s'a făcut și binecuvântarea bisericii noastre din *Ditrău*, unde păstorește pe cât de abilul pe atât de agilul pâr. *E. Arieșanu*. Actul sfânt l-a săvârșit Dumineca trecută pâr. *Gheorghe Dănilă*, canonic, în calitate de reprezentant al mitropoliei blăjene, însoțit fiind de la centru de pâr. *Nic. Florea* și de clericul *Sălăgeanu*. A luat parte la mângâietoarea serbare și pâr. *Artemiu Boeriu*, protopopul Gheorghenilor, mai fiind de față și preotul român ortodox și cel romano-catolic, precum și mulțime mare de credincioși din popor și intelectuali.

Știri mărunte

Personale. Ven. Ordinariat al Maramureșului a făcut mai nou următoarele numiri și schimbări în sânul clerului eparhial: *Dr. P. Culeșir* (nouhirotonit) a fost numit la postul de preot IV din Cernăuți; *Dr. Ioan Dragomir* din Berința la Satu-Mare IV; *Augustin Buteanu* din Cioara, la Buteasa; *Ștefan Dunca* din Soconzel, la Cioara; *Nicolae Aroneș* din Sadău, la Crasna Petrovei; *Stanislau Tarnoveșchi* (nouhirotonit) la Sadău; *Izidor Ghiurco* din Bicău, la Odești; *Gheorghe Jula* (nouhirotonit) la Bârsana; *Mihail Munteanu*, din Odești, la Bicău, iar *Filip Olodan* (nouhirotonit) la Soconzel.

Un praznic al sufletelor. Bunii noștri credincioși din *Petridul de sus* și din satele învecinate nu vor uita niciodată bucuria în Domnul de care au avut parte Dumineca trecută. Grație străduințelor pâr. *Vasile Simu* din *Petridul de sus*, care n'a pregetat să bată dela ușă la ușă și dela om la om, s'a ridicat pe locul de deasupra *Cheii Turdei*, unde fusese din bătrâni mănăstire, o bisericuță nouă și drăguță. Binecuvântarea acestei biserice, menită să devină loc de pelerinaj, s'a făcut Dumineca trecută de pâr. *Dumitru Neda*, trimisul Mitropoliei și de pâr. *Ioan Cârnașiu*, protopopul districtual, încunjurăți la acest act și la sf. liturghie slujită în liber, de frații în Domnul: *Eug. Balint*, *Ovidiu B. Vlassa*, *Grigore Sanislav*, *Remus Mezei*, *Laurențiu Pop*, *Ispas Moldovan*, *Valer Mureșanu* și *Vasile Lupu*. La ascultarea spovedaniilor a dat ajutor pâr. protopop *Cârnașiu*, pr. *Pepene* și alții. Cuvântul de învățătură creștinească al pâr. *Neda*, precum și îndemnul la jertfelnicie ale pâr. *V. Lupu* le-a ascultat mulțime mare de popor. Cu totul erau de față peste 2500 suflete. Răspunsurile corale la sfintele slujbe le-a dat corul bisericii noastre din *Turda Veche*, condus de prof. *I. Ghiriș*.

Repausul dominical. Datoria creștinească de a prăznui ziua Domnului este și o mare binefacere socială. De aceea se interesează de ea și autoritatea civilă, care dă mereu legi și ordonanțe în această cauză. Dar păcătoșenia omenească e mare. Nu o poate opri nici o lege. De aceea este cât se poate de binevenită o decizie recentă a ministerului muncii, care institue și controlul necesar. Pe lângă fiecare circumscripție polițienească va funcționa, în viitor, o comisiune de control care să supravegheze stricta observare a dispozițiilor legale. E foarte necesar acest lucru fiindcă suntem prea departe de o stare cât de cât mulțumitoare. O recentă pildă, din Anglia, ne va convinge. De curând s'a jucat acolo matchul de fotbal Anglia-Elveția. Organizatorii îl fixaseră pe o zi de Duminecă. Foarte firesc, ar zice toată lumea noastră. Nu așa însă englezii: a trebuit schimbată data matchului, pe o zi de Sâmbătă, fiindcă opinia publică nu admite tulburarea repausului dominical. Cu toate că fotbalul e sport național englez!

Locale. Dumineca viitoare, a săptămânii IV după Înălțarea Sf. Cruci, va predica în catedrală pâr. *Dumitru Neda*, profesor la *Academia Teologică*.

— Cu sosirea levitiilor Seminarului »Bunivestire« la ucenicia formației spirituale-intelectuale, seria școalelor Blajului intrate în activitate e deplină. Și sunt mulți cei ce primesc creștere și învățătură de carte la aceste școli: *Academia Teologică »Sf. Treime«* are 96 de clerici; Liceul de băieți 654 de elevi; Liceul de fete 265 eleve; Școala Normală de băieți 192; Școala Normală de fete 240; Liceul Comercial de băieți 186; Liceul Comercial de fete 176; Gimnaziul industrial de băieți 142; Școala de

menaj 70; Școala de aplicație de băieți 50; Școala de aplicație de fete 58; Școala primară (de stat) No. 1: 223; Școala primară No. 2: 65, iar Școala de ucenici 135. — Total, așadar: 2552 elevi și eleve la vetrele de lumină ale Blajului.

— Comemorarea *† Mareșal Alex. Averescu* s'a făcut la toate școalele noastre cu pietate cuvenită. Faptele și meritele răposatului le-au reliefat la Liceul de băieți prof. *Bârlea*, la Școala Normală de băieți dir. *Dr. Cor. Suci*, la Gimnaziul industrial prof. *Gh. I. Biriș*, iar la celelalte școli alții.

— Deschiderea solemnă a cursurilor la *Academia Teologică* s'a făcut Marția trecută de către *Il. Sa Dr. Victor Macaveiu*, prepozit capitular. Lipsiau de această sărbătoare teologică-școlară rectorul *Ioan Moldovan*, canonic și profesorii *Dr. Augustin Popa* și *Dumitru Neda*, aflându-se aceștia în fața Tribunalului militar din Cluj, la procesul înscenat împotriva directorului nostru și pe urmă amânat; directorul ca pâr, iar pâr. *Moldovan* și pâr. *Neda* ca martori.

Pentru zugrăvirea bisericilor. Gazetele publică o nouă dispoziție ministerială în această chestiune. Parohiile ortodoxe, greco-catolice și romano-catolice nu vor mai putea încredința nici un fel de lucrări de pictură bisericască *zugravilor* autorizați în cazul când ofertele acestora vor fi superioare ca preț ofertelor prezentate de *pictorii* bisericești autorizați. Licitațiile la care nu s'a ținut seamă de această dispoziție vor fi anulate de minister. Pentru a se putea face controlul, toate licitațiile de această natură se vor comunica ministerului, la direcția artelor.

Cărți & Reviste

SEPTIMIU POPA: *Caravanele Ardealului*. Cluj. 1938. Pagini. 151. Prețul: 30 Lei.

Crescut și format suflătește la școalele Blajului, pâr. *Septimiu Popa* a rămas pe toată viața îndrăgostit de acest orașel... mare (cum îi zice Sf. Sa) și de spiritul lui român și creștin, de când face robota scrisului — și pâr. S. P. o face de mult — autorul a așternut pe hârtie, cu inimă de tânăr și cu peană de literat talentat, o mulțime de amintiri și impresii de altădată în legătură cu cetatea cărții care-i Blajul și a frământărilor române-creștine pornite de aci de dascăli luminați și dieci însuflețiți. Acum a adunat nu mai puțin de 28 atari bucăți, oarecum întregitoare a »Evocărilor« regretatului *Alex. Lupeanu-Melin*, și le-a dat tiparului și obștei cetitorilor. Și nădăduim că această obște va primi darul pâr. *Sept. Popa* cu dragostea cu care i-a fost oferit. Fiindcă o merită pe deplin.

M. THEODORIAN-CARADA: *Făuritorul Unirii dela 24 Ianuarie 1859*. Craiova. 1938. Prețul: ?

Cetind titlul tipăriturii d. *M. Theodorian-Carada*, mai mult decât sigur că aproape nimeni nu se va gândi că e vorba de generalul *Barbu Vlădăianu*, craioveanul trecut la cele veșnice în 1886. Și cu toate acestea el este. Deși »modestia lui, nerecunoștința unora, invidia altora, toate astea la un loc — cum zice cel ce-i reimpăspătează glorioasa amintire — au contribuit ca figura acestui bărbat ilustru să rămâie în umbră, așa încât puținii își dau seama că el este Făuritorul Unirii dela 24 Ianuarie 1859. — Vremea face dreptate celor nedreptățiți de contemporani răutăcioși, ori slabi de judecată.

ȘTEFAN MANCIULEA: *Biblioteca Centrală din Blaj*. București. 1938. Prețul: ?

Devotatul îngrijitor al comorilor de cărți și manuscrise valoroase din Blaj, care este *Ștefan Manciulea* — el însuși un harnic mânăitor al condeiului — a scos broșura aceasta de 23 pag. format 8° mare ca s'atrăgă atenția asupra bogăției culturale și naționale ce reprezintă Biblioteca Centrală din Blaj. Deocamdată dapănă istoricul acestei Biblioteci, rămânând ca într'altă lucrare, de proporții mai mari, să revină cu amănunte bibliografice. — Apreciind notițele acestea istorice, așteptăm pe cât mai în curând lucrarea ce e pe drum.

ION ARDELEANU SENIOR: *Oameni din Salaj*. Zălau. 1938. Pag. 206. Prețul: 100 Lei.

O înălțătoare galerie de luptători pentru mântuirea sufletelor și lumina minților de frați Români: asta-i lucrarea d. *I. Ardeleanu*. Cetitorului îi trec pe

dinaintea ochilor sufletului icoane cunoscute și dragi; vlădicii Grigorie Maior, Ign. Darabanth, Ioan Alexi, Șu-luțiu, Vancea, apoi alte figuri de biserică bine meritati și de mireni de seamă (Simion Bărnăuțiu, I. Maniu, Gheorghe Pop de Băsești, Petre Dulfu ș. a.). Autorul își intitulează, în subtitlu, opera: »Momente din luptele naționale ale Românilor sălăjenic». — Strălucite »momente» cari fac istorie, în fața căreia se va opri totdeauna cu venerație posteritatea înțelegătoare a ceea ce-i veșnic mare și nobil în acțiunile omenești naționale, culturale și creștinești.

GAVRIL BICHIGEAN—I. TOMUȚA: *Bo-cete și descânțece din Ținutul Năsăudului.* Bistrița. 1938. Pag. 100. Preț: 1 Lei.

Un preot și un profesor, în răstimpul 1918—1930, răsbat mai multe sate din Ținutul Năsăudului culegând, mai ales dela bătrâni și bătrâne, foarte interesante bocete și descânțece. Le dau apoi tiparului, provăzându-le, la sfârșit, cu un binevenit vocabular explicativ al unor cuvinte altfel greu de înțeles pentru lume din alte ținuturi. — Faptul e dintre acelea ce merită să fie nu numai stimat, ci și imitat. Pentru că altfel, cu vremele prin cari trecem, ni-se pierd rând pe rând multime de valori folclorice și de psihologie a neamului.

BARBU LĂZĂREANU: *Cu privire la: Asaki și Heliade.* București. 1938. Pagini: 40. Preț: 16 Lei.

Sunt mărunțișuri în viața și opera oamenilor cari aruncă mai multă lumină în anumite chestii încurcate ce-i privesc decât volume întregi. Iubitor de amănunte grăitoare și inedite, d. Barbu Lăzăreanu le adună, de o bună bucată de vreme, cu o stăruință și pricepere rară. Pentru cei cari au cel puțin orientări generale într-ale istoriei literaturii române, broșura care are în vedere pe Asaki și Heliade e o dovadă în plus.

Cuvântul Adevărului. Revistă bisericească omiletică-pastorală. Anul XVI. Oct.-Noembrie 1938. Abonamentul anual: 250 Lei.

Preoțimea noastră cunoaște bine acest organ de publicitate. Il folosește mult. Și ar fi bine dacă l-ar îmbrățișa cu mai multă căldură și l-ar și plăti. Căci face. — La actualul număr lucrează ieromonahii basiliani Leon Manu, Lucian Pop, Gh. Mariana, N. Fogaș și p. jezuit F. Wiercinski, apoi preoții Gh. Hubic, V. Gr. Sima și Valeriu Crișan. În afară de articole de fond și de predici, mai are și o rubrică pastorală, alta pentru viața liturgică și a treia pentru întrebări și răspunsuri. Apoi cronici și bibliografie.

Telefonul „Unirii”

B. Cluj. Am auzit o veste pe care nu vrem s'o credem. Ni-se spune că nu s'ar fi admis de către autoritățile în drept ținerea congresului general al Agrului. Am rămas, firește, foarte surprinși. Toată lumea știe doar că adunările noastre au fost an de an puternice manifestațiuni de credință și de patriotism. Nu credem că am fi ajuns la saturație cu aceste bunuri spirituale. Mai ales în tulburatele zile pe care le trăim, avem nevoie neapărată de o continuă sporire și adâncire a lor. Nu atât în interesul credinței și a Bisericii, cât mai ales al neamului și al țării. Atunci? Oprește-te ni-se pare înexplicabilă. Ea nu poate veni decât din te miri ce neînțelegere, ori te miri ce intrigi care au reușit să pătrundă și acolo unde ar trebui să găsească totdeauna uși închise. — Este de sine înțeles că trebuiesc făcute toate diligențele pentru a lumina pe cei în drept și a obține învoierea necesară.

M. Sighet. Bietul Maramureș n'are noroc și pace. Reușise, cu chiu cu vai și cu mult alai, să-și făurească un surogat de voevod care să-i amintească gloria străbună, în preasimandicoasa intrupare alui prota Muntean. Căzuse, eroul, în plaiurile moroșene hăpt din țara lui Ion Huniade. Ducea cu el ambiții uriașe și urgia foștilor săi credincioși ortodocși, cari nu voiseră să aprecieze niciunul unele abilități specifice ale cucerniciei sale. Imbrăcat cu această aureolă, s'a apucat de operă istorică a dihoniei confesionale. În scurtă vreme a ajuns lucru mare de tot: apostol fără prihană și bine plătit, precum și protoieru șadea al pravoslavnicii în acele regiuni ale necredincioșilor. S'a învârtit nițel și cu politica și așa, pe nesimțite, a ajuns bidiganie mare și temută foarte. Tremura lumea de puterea lui răzbu-nătoare și necruțătoare. — Dar care mărime pământească nu e trecătoare? Vremile s'au schimbat. Protă Munteanu însă a rămas tot el. Gândea omul în sinea lui: de ce să schimb direcția, dacă până acum toate mi-au mers în plin? Iată însă ce citim în gazete: că autoritățile lui bisericești nu erau tocmai de-un gând cu crâșorul munților. Și din vorbă'n vorbă, l-au ca mai scos din slujbă. Voevodul însă s'a purtat brav; nu s'a lăsat; nu a voit să predea oficiul care pentru el și prin el fusese creat. A intervenit atunci desnodământul tragic și oarecum de răs: biserica s'a adresat Parchetului și acesta s'a apropiat de preacucernicul cu delicateța metoadelor care îi sunt proprii. Și iac așa: uite protă — nu mai e protă. Nici umbră de voevod. — În profundele-i meditații pentru cari are acum răgaz destul, protă Munteanu, dacă ar ști nițică latinească, s'ar consola așa: Sic transit gloria mundi! Român mare cum este însă preferă să-și repete bătrânasca înțelepciune: atâta umblă ulciorul la fântână până se sparge. — Nu știm, însă, care-o fi tema meditațiilor celor mari cari l-au incununat cu glorie, iar acum îl încarcă cu ocară. Că și ele pot scoate de aci învățătură multă și bogată. Nu?

Comandamentul Corpului 6 Armată

Ordonanța Nr. 2

Noi General de Divizie Christea Vasilescu, Comandantul Corpului 6 Armată, Având în vedere înaltul Decret Nr. 856, publicat în Monitorul Oficial Nr. 34 din 11 Februarie 1938, prin care s'a instituit starea de asediu pe tot cu-prinsul țării:

În interesul liniștei publice și ordinii în Stat:

Ordonăm:

Art. I. Sunt cu totul interzise în Circumscripțiunea teritorială a Corpului 6 Armată, pusă sub stare de asediu:

1. Manifestările de orice natură și prin orice mijloace, din cari ar rezulta lipsa de respect față de persoana **Majestății Sale Regelui**, sau cari ar constitui o necuviință la adrese **Coroanei**.

2. Manifestările de orice natură și prin orice mijloace, cari ar constitui o ofensă la adresa **Guvernului**, sau ar avea de scop să provoace ură sau dispreț contra **Guvernului** ori a vreunui membru al **Guvernului**.

3. Manifestările de orice natură și prin orice mijloace, din cari ar rezulta sfidarea sau provocarea simțământului Național, ca: a) Lipsă de respect față de **Drapelul sa Imnul Național**; b) Lipsa de respect față de limba oficială; c) Lipsa de respect față de **Serbările Naționale**; d) **Disprețul sau batjocura** față de instituțiile de Stat sau față de **Istoria Națională**.

4. Manifestările de orice natură și prin orice mijloace, prin cari s'ar căuta a se naște speranța, că actualele frontiere ale Statului Român ar suferi vreo schimbare.

5. Orice acțiune, sub orice formă, din care ar rezulta dispreț sau ar constitui o necuviință la adresa religiei de Stat sau a **Slujitorilor ei**.

6. Manifestările de orice natură și prin orice mijloace, prin cari s'ar căuta să se arunce dispreț asupra **Premilităriei**, ori **Străjeriei** sau cari ar avea de scop să facă pe tinerii premilitari sau străjeri, să nu răspundă îndatoririlor lor legale.

7. Orice adunări sau întruniri și orice convocări de adunări, în orice scop ar fi făcute, fără autorizația prealabilă a **Comandamentului Corpului 6 Armată** pentru Municipiul Cluj, a **Comandanților de Garnizoane** pentru localitățile unde există trupe, a **Prefecților** de județe pentru restul localităților

Pentru șezători culturale, serbări sau conferințe, se vor da autorizațiuni: în Municipii de Chesturile de Poliție, în comunele urbane și rurale de autoritatea polițienească locală.

Autorizațiunea va fi cerută din timp, indicându-se scopul, locul și data.

Se consideră infractorii nu numai convocatorii, aranjatorii și conducătorii, ci și participanții.

Sunt scutite de autorizațiuni: șezătorile și serbările **Căminelor Culturale** sătești ale **Fundației Culturale Regale „Principele Carol”**, adunările religioase ale confesiunilor recunoscute de Stat, horele țărănești, logodnele, nunțile și botezurile.

8. Purtarea de arme la întruniri și adunări, chiar dacă purtătorii ar poseda permis legal de a le purta.

9. Manifestațiunile de stradă, sub orice formă și în orice scop.

10. Propaganda, prin orice mijloace ar fi făcută și chiar individual dela om la om, în favoarea vreunui partid politic disolvat, sau a vreunei persoane ce a aparținut unui partid politic disolvat, precum și orice acțiune prin care s'ar tinde a se naște speranța în triumful unei mișcări ce a fost considerată de **Guvern**, contrară intereselor superioare de Stat, sau care ar avea de scop să turbure liniștea publică.

11. Răspândirea oricărei știri, pe orice cale ar fi făcută, ce ar tinde să provoace îngrijorare, temere, spaimă, printre locuitori, precum și orice agitațiune sau încercare de a se face agitațiuni ce ar constitui un pericol pentru liniștea publică, siguranța Statului sau ordinea Constituțională.

12. Păstrarea în orice loc, de cărți, manuscrise, fotografii, ilustrațiuni, portrete, schițe, desene și orice alt material ce ar avea un conținut primejdios pentru liniștea publică siguranța Statului sau a ordinii Constituționale.

Data în Cluj, la **Comandamentul Corpului 6 Armată**, astăzi 24 Septembrie 1938.

Comandantul Corpului VI Armată:
Gen. de Div.: CHRISTEA VASILESCU

13. Găzduirea, tănuirea, favorizarea sub orice formă, a unui membru al vreunui partid politic disolvat, urmărit de Justiție.

14. Salutul prin semne adoptate de un partid politic disolvat.

15. Cântecile ce exprimă manifestarea unei idei politice, în orice loc și împrejurare ar fi ele executate.

Art. II. Orice produs de presă, pentru a apare, trebuie să fie autorizat de **Cenzură** și să menționeze tipografia unde s'a tipărit.

Cenzura se execută asupra tuturor publicațiilor periodice, ziarelor cotidiene, scrierilor cu caracter politic, social sau economic, al șelurilor de orice fel, anunțurilor, ilustrațiilor, reproducerilor de scrieri și ilustrațiuni, știrilor transmise prin **Radio-difuziune**.

Nici un imprimat, de orice natură ar fi el — făcut pe cale mecanică sau chimică — și nici un produs de presă, nu poate să apară decât după ce a fost supus și a primit în prealabil aprobarea **Serviciului Cenzurii**.

Este considerat infractor: cel ce a dat spre multiplicare, cel ce are multiplicat, indiferent pe ce cale, cel ce a răspândit sau a făcut să fie răspândite, chiar clandestin, imprimate sau scrieri neaprobate de **Serviciul Cenzurii**, precum și cel ce le-a afișat, expus sau așezat în locuri unde publicul poate lua cunoștință de ele.

Art. III. Toți locuitorii sunt obligați, până la 1 Noembrie 1938 să-și schimbe permisivele de a poseda sau de a purta arme, conform cu noile dispozițiuni ale **Ministerului de Interne**, în această materie, date **Prefecturilor de județ**, în **Aprilie 1938**.

Armele amintite de războiu, nu vor putea fi păstrate, decât dacă pe lângă celelalte formalități, se va obține și autorizațiunea **Ministerului Apărării Naționale**.

Este interzis importul, fabricarea, vânzarea sau întrebuințarea aparatelor cari absorb energia motului armelor, precum și posesia sau purtarea de arme ascunse (arme de foc sau altele închise în bastoane, cutii sau țevi).

Comercianții de arme din localitățile de pe raza **Corpului 6 Armată**, sunt obligați să înainteze la finele fiecărui trimestru acestui **Comandament**, o situație exactă de mișcarea armelor și munițiilor.

Art. IV. Oricine se va face vinovat de călcarea dispozițiunilor prezentei **Ordonanțe**, va fi deferit judecării **Tribunalului Militar al Corpului 6 Armată** și va fi pedepsit conform art. 5. din **Înaltul Decret Nr. 856 din 11 Februarie 1938**, cu închisoare dela 1 (una) lună, la 2 (doi) ani și cu pedepsele complimentare, prevăzute de art. 25 din **Codul Penal Regele Carol II**.

Art. V. Constatarea încălcărilor dispozițiunilor din această **ordonanță**, se va face de organele polițienești și ale **Jandarmeriei**, precum și de orice ofițer de poliție judiciară.

Art. VI. **Ordonanța** de față se va afișa pe străzi în comunele urbane, iar în comunele rurale va fi adusă la cunoștința locuitorilor prin mijloace locale.

Serviciile de Cenzură vor face să apară în presa locală.

Art. VII. Această **Ordonanță** intră în vigoare în ziua de 27 Septembrie 1938, orele 6 dimineața.

Procurorul Militar C. VI. A.:
Lt.-Col. Mag.: DUMITRU NEGULESCU